

• **Kararın Türkçe çevirisi**

Y.Müh.Refik Mor

Yeminli tercüman ve çevirmen, (Neumünster /meclis üyesi)

AAD'nın birinci dairesinde, 17.Aralık 2003 de görülen davanın Türkçe çevirisi:

**AVRUPA ADALET DİVANİ
BİRİNCİ DAİRESİ K A R A R I
17.ARALIK 2003**

Esas No T-346/03

Şansolye H.Jung

Başkan B.Vesterdorf

Hakim P.Mengozzi

Hakim E.Ribeiro

Davacı Gregoire Krikorian, Bouc-Bel-Air (Fransa) ikametli

Davacı Suzanne Krikorian Bouc-Bel-Air ikametli

Davacı Avrupa Ermeni Birliği, Marsilya (Fransa)

Vekili Av. P. Krikorian

Davalı Avrupa Parleментосу

Vekili R.Passos ve A.Baas, Tebligat adresi Luxemburg

Davalı Avrupa Birliği Konseyi

Vekili S.Kypriakopoulou ve G Marhic

Davalı Avrupa Birliği Komisyonu

Vekili F.Dintilhac ve C. Ladenburger. Tebligat adresi Luxemburg

Dava 'Birliğin akit dışı sorumluluğu ve davanın esassızlık (gerekcesizlik) konumu '

Davacı, verdiği manevi tazminat dava dilekcesinde, güya, özellikle de Türkiye Cumhuriyetine Avrupa Birliğine girmesi için adaylık statüsü tanındığından dolayı, zarara uğradıklarını beyan etmiştir.

1. 1915 de Türkiye'de yaşayan Ermenilere yapılmış olan soy kırımını kabul etmeyi reddettiği halde, Türkiye Cumhuriyetine Avrupa Birliğine girmesi için üyeliğe adaylık statüsü tanındığından dolayı, güya, özellikle kendilerine maddi zarar verildiğini beyan eden davacılar, 9.Eylül 2003 tarihinde mahkemeye ulaşan dava dilekcesinde aşağıda sözü edilen tazminat davasını açmışlardır.

2. Davacılar dilekcesinde ayrıca,

• Avrupa Parleментосunun 18.Haziran 1987 tarihli, Ermeni sorununun siyasi çözümü konusunda aldığı kararının, (Esas: C-190, resmi gazete sayfa 119)Avrupa Birliği için de hukuken bağlayıcı olduğuna,

• Davalıların, birlik hukukunu vasıflı olarak , davacılar zarar verecek şekilde ihlal edip etmediğine,

• Davallıları, her davacıya bir Euro, tazminat olarak ödemeye mahkum etmeye,

• 30.000 Euro mahkeme masraflarının faizi ile birlikte olmak üzere, davalılara yüklenmesine,

3. Davacılar ayrıca, mahkemeye 9.Ekim 2003 tarihinde ulaşan geçici tedbir kararı alınmasını

istediği özel dilekcesinde de, davalılardan Türkiye Cumhuriyetinin Avrupa Birliği

üyeliği statüsünün incelenmesinin ertelenmesini ve görüşmelerin tekrar başlaması için ise, bu devletin sözü edilen soykırımının önce kabul etmesinin, karara bağlanmasını talep etmiştir.

Kararın gerekçeleri

Tarafların beyanı

4. Davacıların görüşüne göre, Avrupa Birliği için akit dışı sorumluluk gerektiren ilk durum, Avrupa Konsey'inin Türkiye Cumhuriyeti'ne 10 ve 11 aralık 1999 Helsinki'deki (Finlandiya) toplantısında, resmi olarak Avrupa birliği üyeliği statüsünü verirken, bu devletin, sözü edilen soykırımı önceden tanınması şartına bağlamaması ile hasıl olmuştur. Davacılar ayrıca, Türkiye Cumhuriyetinin üyelik ortaklığından fadalanarak, küçümsenmeyecek yardımlar alarak, geriye dönüşü olmayan üyeliğe doğru yol alabileceğine dikkat çekmektedirler.Bu konuda çeşitli kaynaklar göstermektedirler. Örneğin Konseyin 26 Şubat 2001 tarihli Türkiye ile

yakınlaşma stratejisi çerçevesinde Türkiye'ye yardım konulu(EG) 390/2001 nolu kararnamesi ve bilhassa üyeliğe hazırlık hakkında 17 Aralık 2001 tarihinde konseyin (EG) Nr.2500/2001 (Abi.L 58, S 1) nolu kararnamesi.Ayrıca(EWG)No.3906/89,(EG)No.1267/1999,(EG)no.1268/1999 ve(EG)No.555/2000 (Abi.L342,S 1) ve yine konseyin 8.Mart 2001 2001/235 sayılı kararları. (Abi.L85, S13)

5. Bu sebeplerden dolayı da, davalı organlar Helsinki kararını ayan beyan bir şekilde ihlal etmiş olmuşlardır. Avrupa Parleментосunun bu kararı, Türk hükümetinin sözü edilen soykırımını kabul etmemesini,

Türkiye Cumhuriyeti'nin AB'ne olası üyelik statüsünün görüşülmesinde, aşılması mümkün olmayan bir engel olarak görüyormuş.

6. Davacılar göre, 1987 yılında alınan parlamento kararı, aynı zamanda tavsiye ve mutela olarak hukuki sonuçlar oluşturabilecek, hukuki bir eylemdir.

(AAD'nın 13 Aralık 1989 tarihli C-322/88 esas nolu Grimaldi kararı, Slg. 1989, 4407). 1987 yılında alınan bu parlamento kararının, Görüşülen bu davada hüküm oluşturduğu (inkışaf ettiği) veya parlamentonun sıradan işlerinin çerçevesini aşan, hükümler oluşturacak boyutta olduğu savunulmaktadır. (AAD'nın 2 Ekim 2001 tarihli T-222/99, T-327/99 ve T-329/99 esas nolu kararları, Martinez /Parlamento, Slg. 2001, II-2823).

Parlamento, sözü edilen soykırımının önceden tanınmasını şart koşan bu kararı ile, Türkiye Cumhuriyeti'ne, kamu oyu önünde olağanüstü üyelik şartları koymuştur, denmektedir.

7. Davacılar, 1 Haziran 1987 tarihinde uzlaşmış Avrupa Birliği Dosyasının yürürlüğe girmesi ile 237 EWG/akit maddesinin yürürlükten kalktığını hatırlatarak, parlamentonun artık Türkiye Cumhuriyeti'nin üyeliğine karşı gelme yetkisine sahip olduğuna dikkat çekip, parlamentonun artık şimdiden sonra Avrupa Birliği hakkındaki onaylayıcı mütaalasının, akitin 49.maddesine göre vermesi gerektiğini beyan ederek, 1987 deki parlamento kararının bu tarihten sonra, yani 20 Temmuz 1987 tarihinde yayımlandığını ve bundan dolayı ancak bilgileri olduğunu özellikle vurgulamışlardır.

8. Bundan dolayıdır ki, 1987 deki parlamento kararı davacılar, parlamentonun Türkiye Cumhuriyeti'nin üyeliği söz konusu olduğunda veto hakkını kullanacağı doğrultusunda haklı bir güvenç doğurduğu veya genel olarak ifade etmek gerekirse, şüpheli soy kırımını onlar tarafından (Türkiye Cumhuriyeti) tanınmadığı müddetce, Avrupa Birliği organları Türkiye Cumhuriyeti'nin üyeliğinin incelenmesine karşı geleceği kanısı hasıl olmuş. Yukarıda 4. numarada sözü edilen hususlar da haklı güvencenin ihlali olarak beyan edilmektedir.

9. Davacılar, Avrupa Birliğinin kendi kendisini ((kusursuz)) davranış ve başarı sorumluluğu ile mükellef tuttuğunu, oysa ki, burada birlik hukukunun kafi derecede vasıflı ihlali ispat etmek için, 1987 parlamento kararının öngördüğü kriterlerinin hafifden dahi olsa ihlal edildiğini tesbit etmek yeterlidir, denmektedir. .

10. Davacılar ayrıca, bir çok temel insan haklarının, özellikle 4. Kasım 1950 yılında Roma'da imzalanan insan hakları ve temel özgürlükleri koruma altına alan Avrupa sözleşmesinin 3. ve 8. maddesine dikkat çekerek, burada sözü edilen, özel yaşam hakkının kutsallığı, aşağılayıcı veya insanlık dışı Muameleye tabi tutulmama haklarının ihlal edildiğini, savunmaktadırlar.

11. Davacılar en nihayet olarak, Ermeni toplumunun üyesi ve de sözde soykırımdan kurtulanların zürriyetleri olarak manevi zarara uğradıklarını iddia etmektedirler.

12. sözü edilen soykırım gerçeği hatırlanıldığında ve tüm Ermenilerin onurunu oluşturan tarihi gerçek hakkındaki kaygı da göz önünde bulundurulduğunda, davacılar, davalı kurumların davranışının onurlarını yaraladığını iddia etmektedirler. Bu soykırımı, Ermeni halkının kimliği ve ermeni tarihinin vazgeçilmez bir parçası olduğundan, davacıların kimliği, davalı kurumların davranışlarından dolayı, tamiri mümkün olmayan bir biçimde zarar gördüğü iddia edilmiştir. Eger sözü edilen soykırım gerçeğinden şüphelenilirse, nihayetinde Ermeni toplumunun kendisini düşük değerli hissetmesine ve marjinalleştirilmesine yolaçacağı beyanında bulunulmuştur. Türkiye Cumhuriyetinin tutumunun davacıyı adeta kanı helal ilan ederek, onları ikinci sınıf mağdur sınıfına soktuğu beyan edilmiştir. Bu durumun davacıyı, çok derin bir haksızlığa uğramışlık hissi ile doldurduğu ve yasını dahi yeterli derecede tutamadığı belirtilmiştir.

Gereği düşünüldü, mahkemenin takdiri:

13., Eger bir davanın, alenen, hertürlü hukuki bir dayanağı yok ise, Mahkeme, mahkemenin 111. yargılama hükmüne göre yargılamayı devam ettirmeyerek, hüküm verip, gerekçeleri ile karara bağlayabilir. Mahkeme, dava dilekcesini göz önünde bulundurarak, davalı kurumları dinlemeden ve sözlü duruşmayı açmadan da, sözkonusu davanın gerekçeliliği hakkında karar verecek durumda olduğu kanaatindedir.

14. Daha önce verilen emsal kararlara göre, Avrupa birliğinin akit dışı sorumluluğu, birliğin 288.maddesinin 2.paragrafında belirlenmiş olup, bir sürü şartların yerine getirilmiş olmasına bağlıdır. Yani buna göre, Kurumlara atfeilen kanun dışı davranış ile gerçekte var olan ve telafisi istenen (madi ve manevi) zarar arasında sebep-sonuç ilişkisinin olması gerekmektedir. (Bu konudaki AAD'nın: 29 Eylül 1982, esas no. 26/81, Oleifici Mediteraranei EWG, Slg. 1982, 3057, Randnr. 16 ve yine 11 Temmuz 1996, esas no. T-175/94, International Procurement Services/kommission, Slg. 1996, II-729, II-1343, Randnr. 30. ve yine 11 Temmuz 1997 esas no. T-267/94, Oleifici İtaliani/Kommission, Slg. 1997, II- 1239, Randnr. 20, emsal kararlarıdır).

15. Bu şartlardan herhangi birisinin yerine getirilmemesi durumunda, birliğin akit dışı sorumluluğunu belirleyen geriye kalan diğer şartlara bakılmaya gerek görülmeden, dava tümünden rededilir. (Bu konuda AAD'nın 14 Ekim 1999 tarihli esas no. C-104/97 P, Atlanta/Avrupa Birliği, Slg. 1999, I-6983, Randnr. 65 kararı).

16. Davacılar burada, birincisi, 10 ve 11 Aralık 1999 tarihinde Avrupa konseyinin Türkiye Cumhuriyeti'ne Helsinki'de AB'ne üye olabileceği statüsünü vermiş olması ve diğeri ise, Türkiye Cumhuriyeti'nin bu

konumdan çıkar elde etmiş olması hususu olarak, birliğin akit dışı sorumluluğunun devreye girmesi gerektiği, iki husus belirtmektedir.

17. Türkiye Cumhuriyeti'nin Avrupa birliğine üyeliğe adaylık statüsünün tanınmasına gelince; bu kararın, EG'nin 7. maddesi gereği birliğin organı olmayan, avrupa konseyinin tasarrufunun sonucu olduğunu tesbit etmek gerekir. Kaldığı, 14.cü numarada belirtildiği gibi, yalnız birliğin organı olan bir kurumun davranışı, akit dışı sorumluluğu doğurabilir. Bundan dolayıdır ki, Türkiye Cumhuriyeti'nin Avrupa birliğine üyeliğe adaylık statüsünün tanınmasının, birliğin akit dışı sorumluluğunu doğurduğu gerekcesinin rededilmesi gerekir.

18. Davacılar burada, Türkiye Cumhuriyeti'nin Avrupa Birliği ile olan ortaklığından yararlanmasının, 1987 de alınan karara ters düştüğünü ve davalı organın davranışının hukuki geçerliliğinin olmadığını, savunmaktadır.

19. 1987 'de alınan kararın, saf siyasi bir açıklama içeren, her an parlamento tarafından tekrar değiştirilebilecek bir döküman olduğunun tesbitini yapmak yeterlidir. Bu sebeplerden dolayıdır ki, bu kararın, kararı alanlara karşı hukuki bağlayıcılığı olmadığı gibi, hele hele diğer davalı organlara karşı da hiç bir bağlayıcı hukuki sonuçlar inkışaf ettirmez.

20. (yukarıda 19'da) yapılan bu tesbit, davacılar da haklı olarak oluşabilecek; "bundan sonra artık AB-organları, Avrupa Parlamentosu'nun 1987 'deki kararının içeriği doğrultusunda hareket edecekler" hissini bertaraf etmek için yeterlidir. (Bu anlamdaki AAD'nın 11 Temmuz 1985 tarihli 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 ve 10/84, salerno / avrupa komisyonu ve Avrupa konseyi davası ve Slg.1985, 2523, no 59 ve 28 Kasım 1991 tarihli Esas no C-213/88 ve C- 39/89, Lüksemburg/Parlamento davaları, komisyonun Slg. 1991, I-5643,no.25 kararı).

21. Temel hakların sözde ihlali konusunda ise, (yukarıdaki 10. numaraya bakınız) davacıların, böyle temel insan haklarının ihlali iddiası ile sınırlı kalıp, bunun davalı organlara atfedilen suç ile ne kadar ilgili olduğunu açıklayamamasını belirtmek yeterlidir.

22 . Bu arada, bir şeyi de zikretmek gerekir ki, o da, davacıların neden-sonuç ilişkisini belirleyen şartların yerine getirildiğini açıkça ispatlayamadığıdır.

23. sürekli veilen yargısal (emsal) kararlara göre, sözü edilen organların işlediği sözde hata ile, iddia edilen zarar arasında, neden-sonuç ilişkisi olması mecburiyeti olup, bunun da ispat yükü davacıya aittir. (AAD'nın 24 Nisan 2002 tarihli, esas no.T-220/96,EVO/Rat davası kararı ve Komisyonun Slg.2002, II- 2265, no.41 ve orada yapılan karar alıntısı) Ayrıca,sözü edilen organın hatalı davranışı, bu zararın doğmasına doğrudan ve tayin edici neden olması gerekmektedir. (AAD'nın 15 Haziran 2000 tarihli, esas no.T-614/97, Aduanas Pujol Rubio /konsey davası kararı ve Komisyonun Slg.200, II-2387,no.19 kararı ve AAD'nın T-16 Haziran 2000 tarihli, esas no.T-611/97, T-619/97 Transfluvia/konsey davası kararı ve komisyonun Slg.2000, II-2405, no.17 ve AAD'nın 12 Aralık 2000 tarihli esas no.T-201/99 Royal Cruises /konsey davası kararı ve komisyonun Slg. 2000, II-4005, no. 26 kararı. Temyiz edilen bu karar da, ayrıca AAD'nın 15 Şubat 2002 tarihinde verdiği, resmi gazetede yayınlanmamış olan Royal Olympic Cruises/Konsey ve Komisyon davasında esas no.C-49/01 nihai kararı ile tasdik edilmiştir.)

24. Davacıların dava dilekcesindeki gerekçelerinden, iddia edilen manevi tazminatın, suçlanan organların davranışlarından değil de,

Türkiye Cumhuriyeti'nin sözde soy kırımı tanımadığından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Davacılar bununla, davalı organlara atfedilen suçlu davranışın, iddia edilen zararın ortaya çıkmasında, doğrudan ve tain edici bir unsur olduğuna dair hiç bir ispat ortaya koyamamıştır.

25. Davacıların gerçekten ve somut zarar görmüş olduklarını gösteren deliller konusuna gelince; davacılar, dava dilekcesinde genel ifadelerle Ermeni birliğinin uğradığı manevi zararın talebi ile sınırlı kalmış olup, ne bu konuda, ne de şahsen kendilerinin uğradığı zararın kapsamı hakkında zerre kadar dahi delil gösterememiş olmalarıdır. Davacılar bununla, kendilerinin gerçekten ve somut olarak zarar görüp görmedikleri hakkında mahkemenin hüküm verebilmesi için yeterli bilgi verememişlerdir. (AAD'nın bu konuda 2 Temmuz 2003 tarihli T-99/98, Hameico Stuttgart /konsey ve komisyon ((Emsal))davası kararı ve komisyonun no.68 ve 69, Slg.2003, II-0000 kararı)

26.Davacılar bu konuda, açıkça, birliğin akit dışı sorumluluğunun olduğunu ispatlayamamışlardır.

27.yukarıdaki nedenlerden dolayı tazminat davasının açıkça esassız olması itibarıyla reddine.

Masraflar :

28. (Yarğılama) masraflarının, yarğılama usulünün 87.ci maddesinin 2.ci paragrafına göre, dilekce vererek, davayı kaybedene ödetirilmesine,

29.Davacıların, davaya cevap dilekcesini ve masraf dilekcesini mahkemeye ibraz etmeden önce, şu anki dava hakkındaki karar, yarğılama usulünün 111.ci maddesine göre veriliyor. Onun için, mahkemenin herhangi olağan üstü bir durum tesbit ettiği durumlarda masrafları paylaştırabileceği, yarğılama usulünün 87.ci maddesinin 3. paragrafının uygulanmasına,

30.Davacıların mahkemeyi kaybeden olduklarından, masrafların onların tarafından ödenmesine,
Bu sebeplerden dolayıdırki;

1.davanın reddine,

2.yarğılama masraflarının davacılar tarafından ödenmesine, AAD'nın((Avrupa Adalet Divanı'nın)) birinci dairesi tarafından Karar vermiştir.

Lüxemburg. 17.Aralık 2003

Şansölye

H.Jung

Başkan

B.Vesterdorf